

ઉત્તિષ્ઠત । જાગૃત ।

પ્રાપ્ય વરાભિબોધતં ।

Nagar Kirtan
નગર કીર્તન.

“મરનેકા નામ જાત લે
પહેલે કરના શીખલો.
ગા ગયા હૈ કરમ—યુગ
કુછ કરમ કરના શીખલો.”

વિક્રમાર્ક સંવત્ ૧૯૭૮,

ઈ૦ સ૦ ૧૯૨૨

આવૃત્તિ પહેલી.

પ્રકાશક:—

જગન્નાથ નાથજીભાઈ.

તમને ખબર છે કે આખા મુંબઈ ઇલાકાના આગેવાન થીએટરોમાં સુંદર અને નમુનેદાર થીએટર તરીકે કરાચી ના કયા થીએટરની ગણના થાય છે ? આ થીએટર તે

પર્લ ઓપેરા હાઉસ
છે. તેના સાહસિક અને શ્રીમાન માલિક શેઠ મોતીલાલ ડી. સેજવાલ સાથે ખાસ વ્યવસ્થા થવાથી ત્યાં થોડા વખતમાંજ

ધી બાયસકોપ

એ નામના સીનેમાની શરૂઆત થશે. આ સીનેમા રૂપ, રંગ, ઢંગમાં તમને દરેક રીતે નવિનજ લાગશે, એવી તેમાં ખાસ કેટલીક નવી ઢબની ગોઠવણો કરવામાં આવશે.

મેનેજમેન્ટ

મુંબઈના ધુરંધર સીનેમા માલિકો મેસર કે. ડી. એન્ડ બ્રધર્સ અને ઇલકત્તાની ઇંડીયા ફિલ્મ લિમિટેડના સાથે દશ વરસ સુધી રહી આ લાઇનનો ખારીક અને વિશાળ અનુભવ મેળવનાર મી. એ. એન પાઠક ની ભલિ દેખરેખ નીચે આ સીનેમા ખાસ તૈયાર કરવામાં આવેલ દેશી ફિલ્મો અને જાણીતા અને માનીતા સ્ટારની સીરીયલો રજુ કરશે.

સીનેમાને આહનારી કરાચીની શોફીન પ્રજા આ સીનેમાની એક વખત મુલાકાત લઈ ઉચિત જણાતાં તેને યોગ્ય ઉત્તેજન આપશે એવી ઉમેદ રાખવામાં આવે છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઝિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૮૮૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ડીન

વિષય ૨૨૪

દાંત બનાવનાર

અમે પત્થર અને સોનાનાં દાંતો ધણા સારા તથા નવી રીતે બનાવિએ છીએ. ખુબસુરત, મજબુતી તથા ખાવામાં અસલી દાંતો જેવા કામ આપે છે. દરદ વાલા સહેલા દાંત સાફ કરી ચાંદી તથા સીમેન્ટ

ભરી આપવામાં આવે છે. અને પહેલાં દાંત મોતીની માફક સાફ કરી આપવામાં આવે છે. દરદ વાલા દાંત વીજલી યા દવાના સાથે વગર મહેનતે કાઢવામાં આવે છે. દાંતોની દરેક બીમારીના ઉપાય કરવામાં આવે છે. તથા આંખોની દરેક બીમારીનો ઉપાય મફત કરી આપવામાં આવે છે. અમે અમારા કામની ગેરંટી કરી આપીએ છીએ. એક વખત પધરી ખાત્રી કરો.

ડાક્ટર બરકતઅલી એન્ડ કું.

દાંત બનાવનાર, શોપ નં. ૯૦૧,

નેપીયર રોડ,—કરાચી.

શુદ્ધ સ્વદેશી ખાદી એજ શરીરનો શાયુગાર છે.

શ્રી ભારત વસ્ત્ર ભંડાર

અંદર રોડ

નાના મોટા પનાની દરેક જાતની શુદ્ધ મીઠ્ર ખાદી ત્યાં સુંદર ખાદીની સાડીઓ તેમજ હીંદી બનાવટનું દરેક જાતનું ફેન્સી કાપડ અને શ્રી રામકૃષ્ણ મીઠના ધોતી જોટા-સાડીઓ વીગેરે અમારે ત્યાં ધણાજ કીકાયત બાવથી મળશે. એકજ વાર મુલાકાત આપવાથી ખાત્રી થશે.

શુદ્ધ સ્વદેશી ફેબ્રી બનાવટની ટર્કી, હંગેરીઅન, બેંગલોર, અવેરી વગેરે દરેક જાતની ટોપીઓનો નવો સ્ટોક આવી પહોંચ્યો છે.

ટેલિફોનને લગતું દરેક જાતનું કામકાજ ધણીજ સફાઈદાર અને વખતસર કરી આપવામાં આવે છે.

—તમારી ઉન્નતી—

વેપારી વિષયોના શિક્ષણ પરજ આધાર
રાખે છે.

કરાંચી અને સીંધની એકજ લોકપ્રિય શાળા
'ધી ડેરોનેશન કોમરસીઅલ કોલેજ'

(પારસી થીએટર સામે) કરાંચી.

પ્રોસપેક્ટસની નકલ માટે આજેજ લખો—

છેલ્લામાં છેલ્લી ફેશનના અપ-ટુ-ડેટ

દિલચસ્પ-દાગીનાઓ.

અમારે ત્યાં હુંશીઅર દારીઅરને હાથે તદ્યાર
થએક્કા તમે જોશો. જાત જાતના તરહેવાર દાગીના
ઓના ઝગઝગાટથી તમે ખરેખર અંગત જશો.

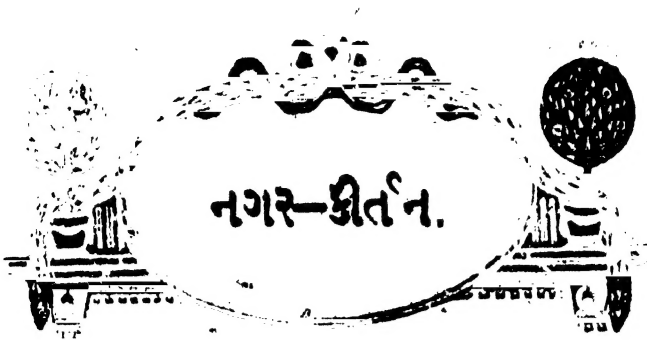
એક વાર જાતેજ અમારી

મુજાકાત લો.

ઠગાવાની જરાએ ધાસ્તી નથી. ડાઘપથ દાગીના
ખરીદવા પહેલાં અમેને માફ કરો.

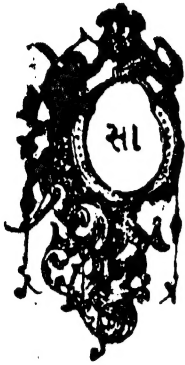
સોમચંદ ગોપાલદાસ ઝવેરી.

બંદર રોડ—કરાંચી.

નગર-કીર્તન.

ઉદ્ઘાટન !

હિત્યોચાનમાં પ્રકુલિત વિવિધ પ્રકારનાં
સુમનોમંથી, ભભકાર્યા, સુગંધિત, રાષ્ટ્રીય
સુમનોનો એક નાનકડો ગુચ્છ, ગુજરાતી
જાણનારા બન્ધુઓ સમક્ષ સપ્તેમ સાદર
કરતાં મને આનંદ થાય છે.

પ્રાતઃકાળે “નગર કીર્તન” કરવા નીકળતા દેશબંધુઓ
આવો એકાદો સંગ્રહ બહાર પડે તો વિશેષ અનુકુળ ॥
થાય એમ મને એક પ્રભાતે-બંધુઓના નગર-કીર્તન વખતે
પડતી અગવડો જોતાં-હાજર; અને તેનાજ પરિણામમાં
આ એક ન્હાનકડો ગુચ્છ ગુંથી બહાર પાડવામાં
આવે છે. દેશપ્રેમીઓ તેનો ઘટતો ઉપયોગ કરી, પોતાની
દેશ સેવામાં કંઈક ફાળો આપશે તો સંગ્રહકર્તાનો ઉદ્દેશ
સફળ થયો ગણાશે. અસ્તુ.

મહારા આ ન્હાનકડા પ્રયત્નમાં જે જે કૃપા શુભચિન્તકો
તરફથી મળી છે તે માટે હું તેમનો ઋણી છું.

૧૬૭૮ના માધ સુદી પુર્ણિમા } જમન્નાય નાથજીભાઈ
તા. ૧૨-૨-૨૨ રણછોડ ક્વાર્ટર } ના વન્દેમાતરમ
મોહનલાલ ગિલડીંગ, કરાચી.

સંગ્રાહક અને પ્રકાશક,
જગન્નાથ નાથજીભાઈ,
મોહનલાલ બીલડીંગ, રણછોડ ક્વાર્ટર,
કરાચી.

સુરત સ્વદેશી સ્ટોર્સ.

સ્ટારલોખ પ્રેમીસીસ, બંદર રોડ.

દરેક જાતનું હાથ વણાટનું કાપડ.

શુદ્ધ તેમજ મિશ્ર ખાદી, તાસા, સાડી, ધોતીઆ, રમાલ,
બગેરે દરેક જાતનું સ્વદેશી કાપડ.

કોઈ પણ જગાએથી કાપડ ખરીદવા પહેલાં આ સ્ટોર્સની
મુલાકાત લેવા અમારી લલામણ છે.

મુદ્રક,
હરિલાલ વાનજી ઠાકર,
હિતેચ્છુ પ્રેસ-કરાચી.

॥ श्री गांधी महात्माय नमः ॥

ન ગ ર કીર્ત ન.

વન્દે માતરમ્

સુજલામ્ સુદલામ્ મલયજશીતલામ્

શશ્ય સ્યામલામ્ માતરમ્

શુભજ્યોત્સના પુલકિતયામિનીમ્,

કુલકુસુમિત દુમલ શોભિનીમ્,

સુહાસિનીમ્ સુમધુર ભાષિણીમ્,

સુખદામ્ વરદામ્ માતરમ્

ત્રિંશતકોટિ કંઠ કલ્પલ નિનાદ કરાલે,

દ્વિત્રીશ કોટિ ભુજૈર્ધૃત ખરહર વાલે !

કે બલે મા ? તુમિ અબલે ?

બહુબલ ધારિણીમ્ નમામિ તારિણીમ્;

રિપુલ્લ વારિણીમ્ માતરમ્.

તુમિ વિદ્યા તુમિ ધર્મ; તુમિ હૃદિ તુમિ મર્મ,

ત્વમ્ હિ પ્રાણાઃ શરીરે.

બાહુતે તુમિ મા શક્તિ;

હૃદયે તુમિ મા ભક્તિ,

તોમારધ પ્રતિમા ગદિ મન્દિરે મન્દિરે

ત્વં હિ દુર્ગા દશપ્રહરધારિણી;

કમલા કમલલલ વિહારિણી,

વાણી વિદ્યાદાયિની નમામિ ત્વાંમ્

નમામિ કમલામ્ અમલામ્ અતુલામ્

સુજલામ્ સુદલામ્ માતરમ્! વન્દે માતરમ્

શ્યામલામ્ ચરલામ્ સુસ્મિતામ્ ભૂષિતામ્

ધણીમ્, બરણીમ્ માતરમ્! વન્દે માતરમ્!

એક શબ્દ વન્દે માતરમ્.

શુદ્ધ સુંદર, અતિ મનોહર, મંત્ર વન્દે માતરમ્,
 મૃદુલ મુખકર, દુઃખહારી, મંત્ર વન્દે માતરમ્.—
 મંત્ર ચહ હૈ, તંત્ર ચહ હૈ, જંત્ર વન્દે માતરમ્.
 સિદ્ધિ દાયક, ખુદ્ધિ દાયક, એક વન્દે માતરમ્.
 ઓજમય, બલ કાંતિમય, સુખ શાન્તિ વન્દે માતરમ્.
 મતિ પ્રદાયક, અતિ સહાયક, મંત્ર વન્દે માતરમ્.—
 હરધડી, હરખાર હો, હરનામ વન્દે માતરમ્,
 હરદમ હમેશાં બોલીએ, ગુરુમંત્ર વન્દે માતરમ્—
 જપીએ નિરંતર, શુદ્ધ મનસે, મંત્ર વન્દે માતરમ્.
 સોતે સમય, ખાતે સમય, કલગાન વન્દે માતરમ્.
 આઠોં પહર દીલમેં રહે, મૃદુતાન વન્દે માતરમ્.—
 મુખસેં હૃદયસેં રાત દિનહો, જાપ વન્દે માતરમ્.
 તેગસે શિરબી કટે, ભૂલો ન વન્દે માતરમ્,
 મહોત કી ઘડીઆં ગુંજાદો, નાદ વન્દે માતરમ્.—
 જલમેં હો તો જપો, શુભ બાપ વન્દે માતરમ્.
 બેડીયાં અંકાર દે શુભ, તાન વન્દે માતરમ્—
 બન્દુક ગોલી તોપકી હૈ, આડ વન્દે માતરમ્.
 તેગ બરછી કે લિયે હૈ, ઢાલ વન્દે માતરમ્.—
 ઠર્ણકા દઢ કવચ હૈ, એક શબ્દ વન્દે માતરમ્,
 વિષ વિજયી, શત્રુ વિજયી, મંત્ર વન્દે માતરમ્.—

ખલિદાન મેં ચઢાઉં

અય માતૃભૂમિ તેરે ચરણોમેં શિર નમાઉં,
 મૈં ભક્તિ ભેટ અપની, તેરી શરણમે લાઉં.
 માથે પે તૂ હો અંદન, છાતી પે તૂ હો માલા,
 જીભા પે ગીત તૂ હો, મેં તેમ નામ ગાઉં. અય૦-

નિજસે સુપૂત ઉપજે શ્રી રામ કૃષ્ણ જેસે,
 ઉસ તેરી ધૂલીકા મેં, નિજ શીષપે ચઢાઉં. અથ૦-
 માંની સમુદ્ર જીસકી, ધૂલિકા પાન કરકે,
 કરતા હૈ માન તેરે ઉસ પૈરકા મનાઉં. અથ૦-
 વે દેશ માન વાલે, ચઢકર ઉતર ગયે સખ,
 ગારે રહે ન કાલે, તુજકો હી એક પાઉં, અથ૦-
 સેવામેં તેરી સારે, લેદાંકો ભૂલ જાઉં,
 વહ પૂણ્ય નામ તેરા પ્રતિદિન સુનુ સુનાઉં. અથ૦-
 તેરેહી કામ આઉં, તેરાહી મંત્ર ગાઉં,
 મન ઔર દેહ તુજપર બજિદાન મેં ચઢાઉં. અથ૦-

મંગળ પ્રિય જન્મભૂમિનું ગળવીએ

જય મંગળ પ્રિય જન્મભૂમિનું ગળવીએ૦-
 ભગીરથ સમ વિરજવીર, ભારતી સુભટ સુધીર;
 ઉર સમુદ્ર ને હિમાલયે ઉછાળીએ ...જય મંગળ૦
 જનની અંક જૂલીએ, ઝનુની રંગ ઝીલીએ;
 આત્મબળ ઉભયથી બધું ઉભાળીએ....જય મંગળ૦
 સત્ય અર્થ સજ્જ થાઓ, વિજય વાવટો ઉડાવો;
 વીર ધર્મથી ધરા જદા ધૃજાવીએ....જય મંગળ૦
 સત્યથી સચવાય સ્વત્વ, સમજીએ થઇ પ્રવૃત;
 ધુમ્પાએ ઝઝુમી જંગ તો મચાવીએ....જય મંગળ૦
 ભૂતળ ફેડી ફેડીએ, ઉંડી જડો ઉખાડીએ;
 દોરને દમામ દેશનો જમાવીએ.....જય મંગળ૦
 સ્થિતિ સમય સ્વીકારીએ, પ્રવૃતિ યજ્ઞ યોજીએ;
 જાતને સ્વદેશ કાજ કાં ન હોમીએ?....જય મંગળ૦
 માતદીન દુભાય છે, સપુત! પીડા પિછાનીએ;
 દ્વંધ દિપાવીએ, ઉમંગને વધાવીએ....જય મંગળ૦
 દેશ સેવના સ્વધર્મ, અન્ય ન કર્તવ્ય કર્મ;
 આત્મ ભાવથી બધું પ્રભુમય પિછાનીએ....જય મંગળ૦

હિન્દોસ્તાં હમારા.

સારે જહાંસે અમ્મી, હિન્દોસ્તાં હમારા,
 હમ ખુલખુલે હૈ ઉસકી, વોહ ગુલિસ્તાં હમારા.
 ગુસ્તાખમેં હૈ અગર હમ, રહતા હૈ ફિલ વતનમેં;
 સમઝો વહીં હૈં હમલી, દિલ હૈ જહાં હમારા.
 પર્વત બે સળસે ઉંચા, હમસાયા આસમૌંકા;
 વહ સંતસી હમારા, વહ પાસળાં હમારા.
 ગોલ્દમેં ખેલતી હૈ, જિસકે હબરો નદિયાં;
 ગુલશન હૈ જિનકે દમસે, રસ્કે જિના હમારા.
 અય આબે રાદે ગંગા, વહે દિન હૈ યાદ તુઝકો;
 ઉતરા તેરે કિનારે, જળ કારવાં હમારા.
 મજહૂબ નહીં શીખાતા, આપસમેં ઔર રખના;
 હિન્દી હૈ હમ વતન હૈ, હિન્દોસ્તાં હમારા.
 યુનાનો મિસ્ત્રો રૂમાં, સળ મિટ ગયે જહાંસે,
 અળ તક મગર હૈ બાકી, નામો નિશાં હમારા.
 કુછ ખાત હૈ કિ હસ્તી, મિટતી નહીં હમારી;
 સદિયોં રહા હૈ દુશ્મન, દૌરે જમાં હમારા.
 ઇંડબાલ કોઇ મરહમ, અપના નહીં જહામેં;
 માલૂમ ઠયા કિસીકો, દર્દે નિહાં હમારા.

ઇંડબાલ—

કુછ કર્મ કરના શીખ લો.

આ ગયા હૈ કર્મયુગ કુછ કર્મ કરના શીખ લો;
 દેશ પર અરૂ જાતિ પર હંસ હંસ કે મરના શીખ લો.
 મારનેકા નામ મત લો પહેલે મરના શીખ લો;
 મીસ્લે આયલે'ંડ દબકર ફિર ઉભરના શીખ લો.
 પાર યદિ હોના તુમે પરતંત્રતા દુઃખ સિંધુસે;
 તૈર કર તો રકત સાગરસે ઉતરતા શીખ લો.
 ફિર જલા દોગે સકલ સંસારકો ક્ષણુ માત્રમેં;
 દેશ દુઃખકી આગમેં પર પહેલે જલના શીખ લો.
 જલચાત્રાકે લિયે દિનરાત ઉત્સાહિત રહો;
 કૃષ્ણ-જન્મ-સ્થાનમેં નિર્ભય વિચરના શીખ લો.
 દેખના હૈ દશ્ય ભારત વર્ષમેં યદિ સ્વર્ગકો;
 દેશકા તો પ્રાણ પનસે દુઃખ હરના શીખ લો.

સ્વામી સત્યદેવ—

શરફરોશીકી તમન્ના.

શરફરોશીકી તમન્ના, અખ હમારે દિલમેં હય
 દેખના હય ઝોર કીતના બાળુએ કાતિલમેં હય ?
 રહુરવે રાહો મુહબ્બત ! રહુ ન જાના રાહમેં—
 લગજતે સહુરા નવદીં દુરિયે મંઝિલમેં હય.
 આજ પ્રીર મકલતમેં કાતિલ કહુ રહા હય બાર બાર:—
 “કયા તમન્નાએ શહાદત લી કિસીકે દિલમેં હય ?”
 અય શહીદે મુલકો મિલલત ! મંચ તેરે ઉપર નિસાર:
 અખ તેરી હિમ્મતકા ચર્યા ગયરકી મહફિલમેં હય !
 વકત આને દે ! બતા દેગે તુએ, અય આસમાં ?
 હમ અલીસે કયા બતાયે ? કયા હમારે દિલમેં હય ?
 અખ ન પહલે વલવલે હૈ ઝૌર ન અરમાનોકી લીડ,
 સિફ મિટ જાનેકી એક હસરત હમારે દિલમેં હય !

હમ કુછ ન કુછ કર જાયેંગે

ભારત હમારા દેશ હૈ, હિત ઉસ્કા નિશ્ચય ચાહેંગે,
 ઉસકે હિતકે કારને, હમ કુછ ન કુછ કર જાયેંગે.
 ભારત હમારી માતૃભૂમિ, ઉસકા ઋણ હમ પર હૈ બહુત,
 ઉસકે મિટાને કે લીયે હમ કુછ ન કુછ કર જાયેંગે.
 ભારતકે દુઃખ પ્રદ અવનતિપર, કયોં ન અશ્રુ બહાવેંગે,
 ઉસકે હટાને કે લીયે હમ, કુછ ન કુછ કર જાયેંગે.
 ધર્મ વિદ્યા ઐર ધનસે, ઉન્નતિ ભારતકી હોવે,
 ઉસ ઉન્નતિ કે માર્ગમેં, હમ કુછ ન કુછ કર જાયેંગે.
 સંસારકે ઉદ્ધાર હેતુ કૃષ્ણ જન્મે જેલમેં,
 તો પ્રીત ભલા હમ કયું કરેંગે, કુછ ન કુછ કર જાયેંગે.
 ચાહે કિતને કષ્ટ હમકો, કયોં ન હો ઉસકે લીયે,
 સબ સહેંગે મર મિટેંગે કુછ ન કુછ કર જાયેંગે.

દિ ન ભી ફિર ને વાલા હૈ.

હમે વિશ્વાસ હૈ ભારતકા, દિનભી ફિર ને વાલા હૈ,
 હમારે આજ બચ્ચાને ભી હોશ અપના સમ્બાલા હૈ.
 હમે વિશ્વાસ—

બહુત દિન હો ચુકે હમકો, અંધેરી રાતમેં સાતે;
 મગર જલદી હી પરદા આંખોંકા અબ હટને વાલા હૈ.
 હમે વિશ્વાસ—

ભંવર ઘબડાતા હૈ કયોંકર, બસ અબ થોડાહી બાકી હૈ,
 નિકલ આયા હૈ સૂરજ અબ કમલ ભી ખિલને વાલા હૈ.
 હમે વિશ્વાસ—

મલેંગે હાથ યહ સુનકર, બિચારે તંગ દિલ વાલે;
 સુનહલે બાદલોં સે આસમાં યહ ધિરને વાલા હૈ.
 હમે વિશ્વાસ—

જિગર હો બચગા રૈશન, અંધેરા બે નિશાં હોંગા;
 મિલેગા ખુદ બ ખુદ 'માધો', જો તુમકો મીલને વાલા હૈ.
 હમે વિશ્વાસ—

મધુર ખીણા સુના રહી હૈ.

જનનિ ભારત આજ હમકુ મધુર ખીણા સુના રહી હૈ;
સ્વતંત્રતાકા રાગ ગાકર, માનો અમૃત પીલા રહી હૈ.

જનનિ ભારત આજ હમકુ—

એકઠો વર્ષોસે હમ થે, ભાગ્યહી કે ફેરમે;
ઉસકી નિર્ભરતા છોડાકર, સ્વાવલંબન શીખા રહી હૈ.

જનની ભારત આજ હમકુ—

થા નિરાશાકા ભયાનક, ભૂત જો હમ પર ચઢા;
રાષ્ટ્રકે સંગીત બલસે, શીઘ્ર ઉસકો ભગા રહી હૈ.

જનની ભારત આજ હમકુ—

પ્રીત ભલામે દીનતાકે, શબ્દ કેસે કહ સકું ?
જબકી માતા મીઠે સ્વરસે, શક્તિ મન્ત્ર પઢા રહી હૈ.

જનની ભારત આજ હમકુ—

રણ ચઢ્યા કે ધુમવું ધુમવું !

એક વાર મેદાન પડ્યા રણ ચઢ્યા કે ધુમવું ધુમવું !
અંગત, રંગિત ઉમંગથી. શિરશત્રુ ઝડપવું ઝડપવું !

શૂરા સામઢ હો ! એકવાર

શરમ શાનિ સ્વદેશ સેવામાં ? મુરવત ત્યાં કામની શી ?
પહેલ પેલો કરે, પહેલ બીજો કરે, એ આશા કામની શી ?

શૂરા સામઢ હો ! એકવાર

હવે મુક્યા ઘરબાર પછાડી, પ્રિયજન પાછળ મૂક્યા;
જગત જાનજથી આગળ ચાલ્યા, સ્વર્ગ રણાંગણ દૂક્યા,

શૂરા સામઢ હો ! એકવાર

હાથીના દંતુશળ ઉજવળ, નિકળ્યા શું પાછા પેસે ?
એક વાર પગ રાખ્યો રણે તે હઠી શું અપજન લેશે ?

ના, ના, શૂરા હો ! એકવાર

ભલે ભગીરથ પ્રયત્ન કરવો ! ભારતરણ ભલે તરવું !
 રણયજ્ઞે આ દેહની આહુતિ, દેવી તે મરવું ઉગરવું !
 શૂરા સામદ હો ! એકવાર
 નક્ષત્રિય પૃથ્વી શા માટે, પરશુરામે કીધી ?
 તો અમ રૂધિર ગળત હૈયાની, મૈયાની રજા લીધી !
 શૂરા સામદ હો ! એકવાર
 શું ન છુદ્યાં ? નથિ રેહસ્યાં ? આપણાં કુમળાં બંધુ ખિચારાં !
 બહેમ યવન એ લોહીનો તરસ્યો, ભક્ષે ન સાંજ સવારાં !
 શૂરા સામદ હો ! એકવાર
 બ્રહ્મ થવા કૌશિક શું ? “ સૌ સરખા લહેવાવા ”
 ગૌતમ બુદ્ધ ધુમ્યા હરિ ત્યારે ધુમે ન ભુમિ છોડાવા !
 શૂરા સામદ હો ! એકવાર

યા હોમ કરીને પડો.

મહુ ચલો જીતવા જંગ, ખુગલો વાગે;
 યા હોમ કરીને પડો કૂતેહ છે આગે.
 કેટલાક કર્મો વિષે ઢીલ નવ ચાલે,
 શંકા ભય તો બહુ રોજ, હોમને ખાળે.
 હજી સમય નથી આવીઓ, કહી દીન ગાળે,
 જન ખહાનુ કરે નવસરે, અર્થ કો કાળે;
 અપલાવવાથી સિદ્ધિ, જોઈ બળ લાગે.....યા હોમ
 સાહસે કર્યો પરશુએ પુરો અર્જુનને,
 તે પરશુરામ પર સિદ્ધ નિજ વચને;
 સાહસે ઈંદ્રજિત શૂર, હણ્યો લક્ષ્મણે,
 સાહસે વીર વિક્રમ, જગત સહુ જાણે.
 થઈ ગઈ જગમાં મહાકૃષ્ણક નીજ માગે.....યા હોમ
 સાહસે કોલંબો ગયો નવી દુનિયામાં,
 સાહસે નેપોલ્યન ભીડ્યો યુરપ આખામાં;
 સાહસે લ્યુથર તે થયો પોપના સ્હામા,
 સાહસે સ્કૉટે-દેવું રે વાળ્યું જોતામાં;
 સાહસે સિકંદર નામ, અમર સહુ જાણે.....યા હોમ

કદિ નહિ હારના.

કદિ નહિ હારના, લાવે^૧ સાડી^૨ જન જન,
 અસિ^૩ નહિ હારના, લાવે સાડી જન જન.
 બિજલી તે અગ^૪ કોલો^૫, પાની તુફાન કોલો.
 નહેરી^૬ બુઝાવ^૭ કોલો—કદિ
 તોપ તલવાર કોલો, ગોડીયાંદી માર કોલો,
 ખંડેલી^૮ ધાર કોલો—કદિ
 કુર્કી^૯ નિલામી^{૧૦} કોલો, સખત કલામી^{૧૧} કોલો
 ફાંગ્રી કોલે પાની કોલો—કદિ
 દીન ઇમાન નાત્ર^{૧૨}, ધર્મ જ્ઞાન નાલ,
 મદદી^{૧૩} જ્ઞાન નાલ—કદિ
 માઝેદી^{૧૪} જોર નાલ, માલવેદે^{૧૫} શોર નાલ,
 સોહાણીયાં દે^{૧૬} જોલ નાલ—કદિ
 ધત્રી^{૧૭} પોદોહાર^{૧૮} નાલ, સંકદીલી^{૧૯} ખાર નાલ
 અંગ સિયાલ નાલ—કદિ
 રામ દે^{૨૦} ખ્યાર નાલ, શાંતિ શખર નાલ,
 રખમ^{૨૧} સચિયાર^{૨૨} નાલ—કદિ

રામમજ્જ ચોધરી

૧ લલે ૨ આપણી ૩ આપણે ૪ આગ ૫ થી ૬ વટા-
 જાઓ ૭ ધરતીકંપ ૮ ખડગ ૯ ગુપ્તી ૧૦ લીલાકિંથી વ્યાજુ
 ૧૧ જોલ ૧૨ ની સલામ લખો ૧૩ અમૃતસરને એક લાગ
 ૧૪ લુધીઆના ૧૫ સુંદર સ્ત્રી પુરો ૧૬ જોલમ ૧૭ રાવજીવી
 ૧૮ આ નામનો કોઈ પુરુષ થય ગયો તેના પ્રલાપ ૧૯ નો
 ૨૦ દર્શક ૨૧ સાચો.

કુબુલ ઠલકી દેતા હે ધમકીયાં સઘયાહ

ઉભાડકર મેરા ગુલશનસે આશીયાં સઘયાહ,
 રહેગા તુલી ન દુનિયામેં શાહમાં સઘયાહ,
 સંભલ કે ગિરતી હેં અળ તુઝપે બિજલીયાં સઘયાહ,
 ગઈ હે આહે રસા સુઝે આસ્માં સઘયાહ;
 અખાને હાલસે કુછ તુ હમેંલી કેહને દે,
 ગલા ન ઘોંટ, જરી ખોલ ઉંગલીયાં સઘયાહ;
 વફા શિઆર રહે, તેરે જાનિસાર રહે,
 ઈસ આસપર કે તુ હે અપનાં કરદાં સઘયાહ;
 કરમકે બદલે જો હોતા હેં અળ સીતમ હમપર,
 યહી યાં કાલ તેરા ? થી યેહી અખાં સઘયાહ ?
 સિલા વફાકા તેરે દરસે યે મિલા હમકો,
 કે આજ ભુટાતા હે હસ્તીકા કારવાં સઘયાહ ?
 કુસુર કિસ્કા હે ખુદ સોચ લે ઝરા દિલમે,
 અમાના કિસ્કે છાતા હે ઉંગલીયાં સઘયાહ ! !
 કુછ અપને વકતકીલી યાદગાર રેહને દે
 મિટે હુવોંકા મિટાતા હે કયું નશાં સઘયાહ ! !
 યે યાદ રખકે ખુદાકોલી મુહ દિખાના હે,
 સિતમ તો જો તેરા જી આહે કર યહાં સઘયાહ,
 ખુદા કરે ન ફલે નખલે ઝોરજુ તેરા,
 મિટાએ ગુલશને હિસો હવા ખિજાં સઘયાહ;
 વો દિન ગએ કે હમેં જિંદગીકી હસરત થી,
 કુબુલ ઠલકી દેતા હે ધમકીયાં સઘયાહ ! !
 ગઝબકી હેં તેરી જાદુ ખયાનીયાં “કયસર,”
 કે અપની ભુલ ગયા નસતરાનીયાં સઘયાહ.

અમને નહિ તાળે કરે.

સમશેર સારી ખદકની, અમને નહિ તાળે કરે;

અમ આત્મ છે પ્રભુ તેજ તે

નહિં તુચ્છ શસ્ત્રે ગાલરે....સમશેર૦

મહાયજ છે અમ આદર્યો, પૂરો કરીશું હામથી;

વિધ્નો કદી આવી નડે તો હોમીશું અમ જાતને....સમશેર૦

લાંછન ગુલામી શીર લઈ, પાળ્યા પશુ સમ જગ દુર્યા;

આંખો અમારી છે ખુલી, બસ ઘોઈશું સૌ પાપને....સમશેર૦

પર તેજથી નહિ લડકશું, પણ તેજ અમ જગ દાખશું;

એશે બધી આલમ હવે, અમ હિન્દીની તાકાતને....સમશેર૦

વસન્ત વિદોદી

ગાંધીનું ગુજરાત.

ગાંધીનું ગુજરાત ગણાયે

ગાંધીનું ગુજરાત!

ગુર્જર દેશે વિરલ મૂર્તિએ વિમલ સરલ સાક્ષાત,

દર્શનથી કંઈ ચેતન પ્રકટે જોતાં એની જમાત

જેમાં સાચા સાધુઓ જાત.

ગાંધીનું ગુજરાત—

સાબરમતીના સુંદર તટપર પ્રકટયું નૂતન પ્રભાત,

મોહન તુજ સત્યાગ્રહ ગાંસી સુર સુગ્રી સહુ જાત;

કરે મીઠી ઐક્યની વાત.

ગાંધીનું ગુજરાત.—

દેશ ભકિતને રાજ્ય ભકિતની સાચે સાચી વાત,

નિર્ભયતાને સત્ય વચનની દિક્ષા દઈ છે તાન;

બનાવ્યું નવું ગુજરાત,

ગાંધીનું ગુજરાત.—

રાયચુરા

જગાવો ભારતને કીરતાર !

જગાવો ભારતને કીરતાર !

રામ સમૌવડ શામક શોધું પયગમ્બર અવતાર;
મુગ્ધ બને જેના શાસનને ભેઠ, વિશ્વ-સંસાર.

જગાવો ભારતને કીરતાર.—

દે બળપ્રેરક બળિભદ્ર વીર, થવા સ્વદેશો દ્વાર;
મુધા, તૃષા ઉર તાપ ટળીને પીગળે જીવન ભાર.

જગાવો ભારતને કીરતાર.—

ધનિક બળે, કેવિદ બળે, બળે ખેતીકાર;
બળે જનની, બાલ બાલિકા, સજે સ્નેહ, કલ્યાણ.

જગાવો ભારતને કીરતાર.—

ભૂરત ખંડના ભ્રમિત ભેદો, ભેદી, સરજન હાર !
સમસ્ત હિન્દી કરે ઐક્યથી સ્વરાજ પદ સંચાર;

પ્રભો! અમ સ્તુતિમો આસાર.

જગાવો ભારતને કીરતાર !

કેશવ શેઠના.

હોર નીસારે કામ મેરી આગર રહે

મુઠક કે ખાતિર અગર દુનિયામે ચેડુ તૌકીર હો
હાથમે હો હથકડી ઓર પાડમે જંજીર હો
આંખો કે ખાતિર તીરહે મીલતી ગલે શમશીર હો
ભલે ફાંગી ગીલે યા મચોત દામનગીર હો
મરકરભી મેરી જાનપર ઝહેમત ખીલા તાખીર હો
મેરી ખાતિર ખાસકર દોઝખ નયા તાખીર હો
ઠસે ખડકર ઓર દુનિયામે ગર સો ઝેર હો
મન્જુરહો મન્જુરહો મન્જુરહો મન્જુરહો
હોકર નીસારે કામ મેરી આગર રહે
મરકર જે પ્રીત જીયું તો ચેહી આરજુ રહે

ખિદમતમે અપની કોમકે ગર મચોત હો નચીખ
 બાકી ન મચે રહું ન મેરી આરબુ રહે
 મીટકર બડાકે હિંદ તુએ અયસે અર્થપર
 જીસ સીમત ઉઠે નજર બસ તુંડી તું રહે
 પહેનો ગાઢા ઓર બદલર ચહાતે હો ગર સ્વરાજ
 હિંદની આરબુ રેહુ ઓરબી પચેગામ હય
 ગર સમજતે હજો ઇસે જો હમં શીદાએ મુઝક કોમ
 જૈલકી હરએક મુસીબત બાઈસે આરામ હય.
 તૌક ગરદનમે પડિ હો પાઉંમે જંઝીર હો
 જૈલહી મે સખસે બડકર આજકત આરામ હય.
 કૃષ્ણકાન્ત માલવીયા

અમે તો ભરત ભૂમિના બાળ.

અમે તો ભરતભૂમિના બાળ,

અમેને કેવળ એ પર બહાલ;

નિરંતર કેવળ એ પર બહાલ.

સ્વર્ગસમી પર ભૂમિ સુન્દર લાલે રસમાં રમનાર.

અમ અંતરમાં એને તેજે પગભર નહિ ચમકાર;

અમે તો ભરતભૂમિના બાળ.—

રંક લાલે રૂપી માત અમારી તદપિ તે અમ પ્રાણ,

હૈયા ગેલ સલૂણા દેતી શીખવે ઉન્નત ગાન;

અમેતો ભરતભૂમિના બાળ.—

અવર ભૂમિની ભૂરકીમાં નહિ ભારત અમ ભૂલનાર;

પરમાતાના લાડ લૂખેરા તે શું દુઃખ દળનાર;

અમે તો ભરતભૂમિના બાળ.—

અનેર વ્રત કંઈ અમે ઉજવીશું ઝગતા સુર ઝમકાર;

ઉઘા સમી બસ ભરત હસાવી જગવીશું જયકાર;

અમે તો ભરત ભૂમિનાં બાળ.—

વસન્ત વિનોદી

હિન્દનું પ્રભાતિઉં.

ઉઠ તું, ઉઠ તું, હિંદ જો પૂર્વમાં
 બંગના ભંગનો રંગ લાગ્યો,
 અરણ્ય ઉદય થયો રંગ બદલી ગયો;
 ઘોર અંધારનો તોર લાગ્યો.
 ઉઠ તું, ઉઠ તું,
 પ્રાચી પીળી થઈ, રાતતો વહી ગઈ,
 ખિન્ન ચકોરને ચંદ્ર લાસે;
 ઉડુ સંતાય છે, ધુડ ઘભરાય છે,
 પાણીનાં પોયણાં વિરહ ત્રાસે
 ઉઠ તું, ઉઠ તું,
 હંસ જો જાગીઆ, કામમાં લાગીઆ,
 જંગ જાપાનમાં જો મચાવે;
 પેખ ઉદય ગિરિ દ્રષ્ટિ ઉંચી કરી,
 સૂર્ય ધીમે ધીમે આમ આવે.
 ઉઠ તું, ઉઠ તું,
 નાગેશ્વર

મનુષ્યો સર્વ સરખાં છે.

સજેલાં શ્રી પ્રભુજીએ, મનુષ્યો સર્વ સરખાં છે.
 નથી કોઈ ઉંચ કે નીચાં, જીવન તો સહુનાં સરખાં છે.
 પ્રભુજીની જગતવાડી, તણાં કુલડાં સહુ જીવો;
 મુગંધીથી ભરેલાં સૌ, સમજીએ તોએ સરખાં છે.
 વિષય આ વિશ્વનો વાયુ, ઠરે જીવ કોધીને થેલાં.
 ન મનહર દોષ માનવનો, સકળ આત્માઓ સરખા છે.

જખ તુમ આયે જગતમેં, લોક હસે તુમ રાય.
 એસી કરની કર ચલો, તુમ હસે જગ રાય.

પૂજન તમારું થાય છે !

આવો! અમારા દેશમાં પૂજન તમારું થાય છે,
 સર્વસ્વ જેના સ્વાર્થનો રસ દેશમાં વહી જાય છે.—આવો
 જેણે ફકીરી આદરી, પરમાર્થ જેનો સ્વાર્થ છે.
 તે સત્યવાણી અભય વરદા એકલો પૂજાય છે.—આવો
 જેનું હૃદય ધડકી રહ્યું, નિજ દેશના ધડકારમાં,
 એ પુનિત સુંદર હૃદયવરનું પ્રેમ પૂજન થાય છે.—આવો
 જેણે ગણ્યું આ જિવિત સરખું, તુચ્છ પર દુઃખ આગળે,
 પરમેશ દિવ્ય મનુષ્ય એકજ એજ અહિં પૂજાય છે.—આવો
 જેને હજારો દુઃખ દેશની, અર્થ પુષ્પ સમાનતે,
 એ પુષ્પના ભર ગુચ્છની, મૃદુભાગમાં મહેકાય છે.—આવો
 તે બીર ધીર મહન્ત પ્રેમી આવજો અમ મંદીરે,
 જ્યાં હિંદના હીરા તણું છે આદર્યું પૂજન અમે.—આવો
 કુંકુમ ભર્યું પગલે પધારી, આંગણું પાવન કરી,
 અમ ગરીબ જનના હૃદયને અલરે ભરો અમીધારથી—આવો
 મગનભાઈ પટેલ

રૂડો મારો રેંટીઓ.....હોજી

ધીરો ધીરો ચાલે રે,
 મીઠો મીઠો ગાજે રે, રૂડો મારો રેંટીઓ....હોજી.
 એ રેંટીઆમાં દેશોદયના નીકળે તાર,
 એ તારે તારે ભાળું ભારતનો ઉદ્ધાર
 ધીરો ધીરો ચાલે રે મીઠો મીઠો ગાજે રે
 રૂડો મારો રેંટીઓ હો.....હો.
 ત્રાક રૂડી પંખા રૂડા, ઉજવળ તેનો નાહ;
 ઉજવળ પુણી ઓપતી, ઉજવળ મહારા હાથ.
 દેશે મહારા દેશને, ઉજવળ ઉજવળ સાથ.
 દુઃખો સહુ હરતો રે, અભય પણે ફરતો રે,
 રૂડો મહારો રેંટીઓ હો.....હો

કૃતદિન કોણ છે એવા ?

અરે સંસારમાં નરનાર કૃતદિન કોણ છે એવા ?
 ન પ્રીતે મુળથી બોલ્યા, “અમારી જન્મભૂમિ આ”
 “અમારો દેશ ખ્યારો આ” ન લાવો અંતરે એવા,
 વડાઈ દેશની ઝાઝી સૂણીના ઉઠતા ગાજી,
 ન થાતા ચિત્તમાં રાજી હશે કો મઠ નર એવા.
 અરે એવા જીવે તો શું ? અને એવા મરે તો શું ?
 વૃથા ભૂલાર બાણું હું, જગતને દુઃખ છે દેવા,
 ભલે તે હો મહારાયા, ભલે પંડિત લેખાયા;
 ન તેને દેશમાં માયા, ગણાશે જનનવર જેવા,
 કવિ તે નામ નહિ ગાશે, મરણથી શોક નહિ થાશે.
 હતા કે ના વિસારાશે, જશે ઠાલા હતા જેવા.
 મળો ફિટકાર લાખોના, પડો તે ધૂળ જીવનમાં;
 નહિ જે ભક્ત જનનિના, ન ધારી દેશની સેવા.
 અતિ ઉપકાર છે જેના, ન ટાળે દુઃખરાં તેનાં
 ખરે એવા હરામીનાં, પ્રજાતે નામ નવ દેવાં.
 હરિશંકર વિદ્યાથી

“તહીં આ શિર ઝૂકે છે.”

જહાં નિજ સ્વાર્થના બંધો તૂટ્યા, જ્યાંહે ફકીરી છે;
 સ્વીકારી સેવના જેણે તહીં આ શિર ઝૂકે છે.
 ચહે જે સાચને દિલથી મરે જે સાચને માટે;
 અભય જે વીર સઘળે છે તહીં આ શિર ઝૂકે છે.
 ગણે નાં એક સન્તાનો ગણે નાં જે સ્તુતિનિંદા;
 ઝુઝે જે લોકના હિતે તહીં આ શિર ઝૂકે છે.
 ભભૂકી દીનના દુઃખે જીગરમાં હોળીઓ જેને;
 મથે એ દહાયે બૂઝવવા તહીં આ શિર ઝૂકે છે.
 વિરોધી ને વિપત્તિનાં હજારો બંડની સામે;
 સમરમાં કેશરી ગાજે તહીં આ શિર ઝૂકે છે.

પ્રભને દેશની કીર્તિ તણી જેને ખુમારી છે;
 ઉભાળે જન્મભૂમિને તહીં આ શિર ઝૂકે છે.
 ટકાવા ટેક સ્વાશિમાન આપે આહુતિ સહુની;
 બિરદ મર્દનું ધારે તહીં આ શિર ઝૂકે છે.
 ગણ્યું ધર દેશને જેણે કુટુંબી દેશીઓ માન્યા;
 વહાવી પ્રેમની ધારા તહીં આ શિર ઝૂકે છે.
 વિભૂતિ દેશને ચરણે ધરી નિષ્કામ ભાવેથી;
 કરે કુરબાની જીવનની તહીં આ શિર ઝૂકે છે.

કેલ્યાણુ

સૂણો દઇ ધ્યાન પરદેશી !

નથી બગ્યા ફરી સૂવા, સૂણો દઇ ધ્યાન પરદેશી !
 ઘણું ઊંઘ્યા ઘણું ઘોર્યા, નથી રહેવું હવે બેસી.
 ઘણા ખાધા અમે ખત્તા વધારે ના હવે ખાવા,
 હમે બગ્યા ફરીથી તે, નથી કે આમ સૂવાના.
 ખનીને અંધ સ્વાર્થોથી, ન લાંબે કંઈ હમે જોયું,
 કરી યુદ્ધો પરસ્પરને, બધુંયે હાય ! હા ! ખોયું.
 હવે તો સંપથી રહેવું, હવેના ભાઈથી લડવું,
 જગાવી દેશનું ચેતન, હવે તો એક છે બનવું.
 હવે સમજ્યા : “હમારું છે હમારા હસ્તમાં ભાવિ”
 નથી સ્વાશ્રય વિના કોટી હમારી ઉન્નતિ થાવી.
 અમોને શીખવ્યા પાઠો, તમોએ દેશ સેવનના,
 શકો ખાળી પ્રવાહો શું, હવે રાષ્ટ્રિય ચેતનના.
 ધરીશું “ધર્મ જ્યાં જ્ય ત્યાં” મહા એ મંત્ર તો ચિત્તે,
 કરીશું કામ કંઈ એવાં, જગત જોઈ સહુ રહેશે.
 હમારો ધર્મ છે હેતુ, પ્રભુ વહારે જરૂર ધારે,
 હમારા ભાવિમાં શ્રદ્ધા, અને આશા અમોને છે.

ચન્દ્રશંકર

એ દિવસ ક્યારે આવશે ?

એ દિવસ ક્યારે આવશે ?

ભારત જનો લેગા થઈને, જન્મ સિદ્ધ હકક માગશે ?

એ દિવસ ક્યારે આવશે ?

હિન્દુ, મુસલમાન, પારસી, ખ્રિસ્તી અને બીજા બધા;
બિન્નતાના ભેદ ભાગી, હાથે હાથ મીલાવશે ?

એ દિવસ ક્યારે આવશે ?

પુરાણને કુરાનમાં, તત્વો લખ્યાં જે ધર્મનાં,
સમજી, ઉતારી હૃદયમાંથી, ભાતુભાવ વધારશે !

એ દિવસ ક્યારે આવશે ?

‘માથા વિના દેનાર નહિ’ એ સુત્ર છે આ લોકનું
ભાગ્યને ભુલી જવાનું, સર્વ ક્યારે શીખશે ?

એ દિવસ ક્યારે આવશે ?

મહાર્ તહાર્ મૂકી દઈને, દેશનું ગણવા સદા;
આત્મલોગી વીર પુરૂષો, પૃથ્વી માંહી પાકશે ?

એ દિવસ ક્યારે આવશે ?

કલેશ ને કજીઆ બધા, કોરટ વિના ચુકાવશે;
સાચા જનોની શીખ માની, ન્યાય મારગ ચાલશે.

એ દિવસ ક્યારે આવશે ?

ભારત જનો લેગા થઈને, જન્મસિદ્ધ હકક માગશે ?
આચરી અસહકાર અંતર, સત્યપંથે ચાલશે;
સ્વરાજ થશે દેહ ગાળે, સ્વરાજ ઘેરજ આવશે.

એ દિવસ સત્વર આવશે.

જગન્નાથ.—

ભારત માતા.

ઐ મેરી જાન ભારત તેરે લિયે ચે સર હો,
 તેરે લીયે હી જર હો, તેરે લીયે જીગર હો
 હિયકું ન તેરી સેવાસે મેરી જાન ભારત,
 ગર્હન પૈ મેરી રકબા સમશેર ચા તબર હો,
 ગમ જાનકે લિયે લી મુઝકો કલ્હી ન હોગા,
 ભારત તેરે લિયે હી આતી ચે કામગર હો.
 દિશ્મતકા તેરી અખર ચમકે ફિર આસમોં પર,
 સેવામેં તેરી માતા ગર જીન્દગી બસર હો.
 “ભારત હી મેં સદા મૈં પેદા હું ઝોર મરું મૈં,”
 ઇશ્વર ન કુછ હો મનમેં યહુ આરબુ મગર હો.
 ગર દેશ હી કી સેવા હો ખ્યારા ધર્મ મેરા,
 પરમાત્માકી તો શ્રીર મેરી તરફ નજર હો.
 જીવન સુફલ તલ્હી બસ સમજેગા સાધુ અપના,
 સેવામેં તેરી માતા સર મેરા ગર નજર હો.

ગાંધીએ બતાવ્યો-રૂડો રંટીઓ-

ગાંધીએ બતાવ્યો રે ભલો દીલ બાવ્યો રે,
 મારો રૂડો રંટીઓ હોજી
 એ રંટીઆમાં લાભ છે અપરં પાર-ગાંધીએ.
 હિંદુભીમાં નીપજે, જ્યાં ત્યાં ખુબ કપાસ
 લોઢીને રૂ કાંતતાં, આવે પરમ હુલાસ
 પછી એને પીંછેરે, બરાબર વીંઝીરે;
 સારી વણે પુણીઓ હોજી.-એ રંટીઆ.
 પુણી લઈને હાથમાં કાંતુ સુતર નીત્ય
 હાથેથી ઝંઝણાવતાં, ગાઉ દેશનાં ગીત
 પુરી દેશઢાઝે રે, સ્વરાજને કાળે રે,
 ફેરવું હું તો શ્રીરક્ષી હોજી.-એ રંટીઆ.
 વિદેશી કાપડને વિષે, બચ કરોડો દામ
 એ સઘળાને બચાવવા, ઉલટ છે અલીરામ

તેથી હાથે કાંતુ રે, હૃદયું મહમાતું રે,
 થાતું રૂકી નેમથી હોળ-એ રેં ટીઆ.
 શુભ સુતરને તાંતણે, સ્વરાજ્ય લેવા માટ
 મહાત્માશ્રી ગાંધીજીએ, ઘડયો રૂપાળો ઘાટ
 નમું નમું ગાંધીરે, સ્નેહ દોર સાંધીરે
 પંચે પુરા પ્રેમથી હોળ-એ રેં ટીએ.

વિજય નિશાન ભારતનું

હમે સૌ હિંદના યોગી, ધરીશું ધ્યાન ભારતનું;
 ઉઠાવી ધર્મધ્વજ કરમાં, કરીશું ગાન ભારતનું,
 ધરી છે શીલની શેલ્લી, ચડાવી જ્ઞાનની કંકની
 વિરક્તિ દંડ શિર મેલી, ઝિલીશું તાન ભારતનું.
 જગાવી કબૂતની હોળી, ઉઠાવી ઇબ્તની ઝોળી;
 જમાવી સંતની ટોળી, ભરીશું જ્ઞાન ભારતનું
 ગયું જે જે હતું નબળું, રહ્યું તે સૌ થયું સબળું;
 ભુલાયું વિશ્વ આ સઘળું, સ્વિકાર્યું જ્ઞાન ભારતનું.
 તણછે લોકની લજ્જા, તણ છે શાંત સુખ સજ્જા;
 હમારા માંસને મજ્જા, કર્યું કુરબાન ભારતનું.
 નથી ધન માનની ઇચ્છા, નથી સંસારની વાંચ્છા;
 નથી સુખ લોભ આકાંક્ષા, ચહ્યું સન્માન ભારતનું.
 હૃદયમાં પ્રેમ લય જાગી, સમાધી લક્ષમાં લાગી;
 હમે ત્યાગી વિરાગીએ, લગાવ્યું ધ્યાન ભારતનું.
 નસોમાં લોહી ભારતનું, શરીરમાં અન્ન ભારતનું;
 મુખે છે ગાન ભારતનું, સ્વરોમાં તાન ભારતનું.
 હમારા જન્મનું સાર્થક, હમારા મોક્ષની સીડી;
 હમારા સ્વર્ગને માટે, રહડે વિમાન ભારતનું.
 ગગનમાં નાચતો ઝુંડો, જગતમાં વ્યાપતું ચેતન;
 જીવનમાં જાગતો આત્મા, વિજય નિશાન ભારતનું.
 વસનજી ગણત્રા.

તો શું ?

ધરી મસ્તક પરે ટોપી, રૂડા રેડીંગ્સની ખાદીની
અગર દિલ ના થયું દેશી, ધરી યા ના ધરી તો શું ?
ભલકતાં ભાષણો આપ્યાં, સભાઓ બહુ ગજવીને
ન ગાજ્યું દિલ સભા એવી, ભરી યા ન ભરી તો શું ?
અમુક સંસ્થા તણા નેતા, અમુક કેશ થયા મંત્રી
સહુ એ શુષ્ક જન શેવા, કરી યા ના કરી તો શું ?
શિખામણુ ભાષણો કેરી, રહી સૌ ભાષણો સુધી
શિખામણુ દિલમાં એવી, કરી યા ના કરી તો શું ?
થતાં મહાપુરૂષના દર્શન ટળી દિલમાંથી દુર્નિતી
જતાં તે-પાછી આવી જો, ટળી યા ના ટળી તો શું ?
ફરે જ્યમ ચક્ર ગાડા,નું. વચન ત્યમ જાય જો ફરતાં
પ્રતિજ્ઞા વેવલી એવી, કરી યા ના કરી તો શું ?
માણેક

ભલે હો ભિન્ન ભિન્ન અભિધાન

ભલે હો ભિન્ન ભિન્ન અભિધાન,
એક દેહના ભાગ અમે બે હિન્દુ મુસલમાન—ભલે
દેશભાવનું નામ કહો કયાં, જ્યાં છે સર્વ સમાન;
ઈશ્વર એકજ નામ ભિન્ન છે, રામ અને રહેમાન.
સર્વ ધર્મોનું એ ફરમાન—ભલે
સ્નેહનું કરો સદા સન્માન—ભલે
વેદ કુરાન તણું છો ચાલે, સ્વતંત્ર ધર્મવિધાન;
હિન્દુ મુસલમાન છતાં અમારો, સ્વદેશ હિન્દુસ્તાન,
અમે એકજ માના સંતાન—ભલે
અમારું ઇન્કુ ભાવમાં ધ્યાન—ભલે
મત્સર મદિરા ત્યજી કરીશું, સ્નેહ સુધાનું પાન;
સુખ દુઃખમાં એકત્ર રહી, મેળવશું મહીમાં માન.
એકતા કરશે અમ કલ્યાણ—ભલે
ભિન્નતા હુન્નારી છે પ્રાણ—ભલે

એક કપડું પણ ? સ્વદેસી.

કપડું પણ પાળો રે, સ્વદેશ પ્રીતિ પાળો રે;
છે કાંઈ એવા ઉમ્ર પ્રતાપી, કરે સંકલ્પ સવારે,
દિનભરમાં મુજ ભસ્તનું કરવું, કલ્યાણ આટલું ભારે—
કપડું પણ પાળો રે.

છે કાંઈ ટેકી નેકી એવા, સુતા પહેલાં વિચારે;
આજ શું કીધું દેશ સેવાનું, કાર્ય અલૌકિક ભારે—
કપડું પણ પાળો રે.

આપ મદદ વિણ કાંઈ ન સરસે, વિના સ્વજન નહિ ફળશે;
એક મરણીઓ સોને ભારે, કાયર કોડ રજળશે—
કપડું પણ પાળો રે.

ધર્મ અર્થ મોક્ષ કામ માટે, પ્રથમ સુખાશ્રમ નેહ્યો;
આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ નિવારણ શાંત સમાધિએ સોહીયો—
કપડું પણ પાળો રે.

મારી ભૂમિ મારી ભૂમિ, એમ અહંપદ વચનો.
વદી વદી કૃતિ આચારતા શત જો, શો પરતંત્ર ભરતનો ?
કપડું પણ પાળો રે.

ભીમાર્જુન, પૃથુ, કૃષ્ણ, રામની ભૂમિ ભરત શું વંધ્યા;
નહિ, નહિ, હરિ ધાયલ પણ સિંહણ કેશરી જનની અવંધા—
કપડું પણ પાળો રે.

સ્વ૦ હરિલાલ મુવ.

“ તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો ”

દિવાલો દુર્ગની ફાટે તમારા ફેફફાણાની
 તુટે જંજીર લોખંડી તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 તમારા માર્ગમાં ઉભા પહાડો મે ખચી જશે,
 બિયાબાં માર્ગ દઈ દેશે તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 ઉતરવા સાત સાગર ને તમારા પત્થરો તશેર,
 વિના નોંઠા સફર થાશે તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 જવું આકાશમાં ધારો, ન વાયુ-યાન પાસે છે,
 વિના પાંખે ઉડી જશે તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 થશે વિદ્યુત ને વાયુ તમારા દાસ અગ્નિ ચે,
 વરસશે મેહુ માગ્યા જો તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 હજારો રોગની જવાબા દવાના ખૂંદના વિના,
 ખુઝાશે શાંતિ સિંચાશે તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 દિગંબર સાધુના ચરણે સિકંદર શાંહુ નામે છે,
 ગળે સૌ ગર્વ ભૂપતિના તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 જીગરની બાળહુકથી તો વિઠોબા દુષ્પીએ છે,
 પ્રકટશે પત્થરે પ્રભુજી તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 પ્રભુ પ્રહલાદને માટે, સેદા વલોહના થંભે,
 સદા સાન્નિધ્યમાં રહેશે, તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 મદોન્મત સિંહ વ્યાધો તે ઋષિના ચર્ણુ ચાટે છે,
 તજે હિંસારી હિંસાને તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 ઝરંતા ઝેર ભુજંગો કણ્ણને છત્ર શી ધરશે,
 તજી દે ઝેર કાતીલો તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
 ઉભા રહી હાથ બેજોડી વિજયદેવી ધરી વરમાળ,
 તમારે કંઠ આરોપે તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.

કેદ્યાણુ વીકૃલભાઈ.

ના હઠવું ના હઠવું

(૫૬)

ડગલું ભરું કે ના હઠવું ના હઠવું;

વેણુ કહાડયું કે ના લટવું ના લટવું.

સમજીને તો મગલું સુકવું, સુકીને ના બ્હીવું,
જ્યાં જો નહિ આગળ તોયે, ફરી ન પાછું લેવું.—ડગલું

સંકટ મોટું આવી પડતાં મહોડું ન કરવું બ્હીવું;
કળેગળે ખુબ લઠવું, પણ ના કરવું ફરવા ઉંચું—ડગલું

બ્યાં ઉભા ત્યાંચોટી રહીને વચન લેવું મળળું;
આમ પડે કે પૃથ્વી ફાટો તોય ન કરીયે નળળું—ડગલું

ફતેહ કરીને આગળ વધશું અથવા અહીંઆં મરશું
પણ લીધેલું તે પાળીશું, રે વજ્જરનું કરશું—ડગલું

તણ હામને ઠામ સુકવા, ખુણા જેઠો બોળે
ધિઃક કાયર તે અપજશ્વરૂપી ખાળકુડીમાં બોળે—ડગલું

નાશી જાતાં હસે શત્રુઓ, સાથી ફિટ કહી કહાડે;
બ્હીકણ બાયલા નામદાઓ નામ મળે ઉપાડે—ડગલું

શુરવીર તે જશનો દોભી, હિંમત મદીરા પીયે;
ઉમંગથી તે ધસી વધે વા ખુબ ટકાવી રાખે—ડગલું

ભણીગણી જન પુખ્ત વિચારે પાયો નાંખે મજબુત;
કે કાળે પણ જશ મોટો લે, નર્મદ કેરું સાબુત—ડગલું
નર્મદાશંકર

પંન્નખના અત્યાચારો

પંન્નખના ઇતિહાસને દઇ કાન સુણજે હે વીરા,
 એ દુઃખથી છાતી ચીરાશે ફાટશે બહારી ધરા. પંન્નખ
 ફાટી જશે પથર અને વળી વૃક્ષ તુટશે મુળથી,
 રોશે જગતના સાનવી પંન્નખના દુઃખ સુખથી. પંન્નખ
 પંન્નખના પ્રેમી પનોતા પૂત કેસરી રંગમાં
 ઝિટ્ટીશની જીત માટે જાનોને કપાવી જંગમાં પંન્નખ
 રીકુટને વળી લોનની વાતો દળાવી જોરથી,
 લોકો દળાવ્યા જોલતા અધિકારીઓએ તોરથી. પંન્નખ
 અવતાર માને લોક જેને હિંદીઓ પુજા કરે,
 જે માટે ગરદન હિંદીઓ સો પ્રેમથી આગળ ધરે. પંન્નખ.
 જેની ભૂમી સેવા વિષે કીર્તિ ઉડી રહી આલમાં,
 તે વીર ટિળક ગાંધીને ગાંધી કરી પંન્નખમાં. પંન્નખ.
 બુદ્ધ મનાવા માટે કીધો બુદ્ધ કહું શું તે વિશે,
 તોડો મુઠો કંઈ લોકની પિશાળ પાપો પોલીસે. પંન્નખ.
 ખાટ^૧ પાયાની નીચે પંન્ન દળાવ્યા જોરમાં,
 કંઈ આઠને ખાટે ચઢાવ્યા બુદ્ધ કીધો તોરમાં પંન્નખ.
 સ્ત્રીજાત દેખી સોજરો નાગા થતાં લજ્જા નહિ,
 ચેપટાર કરી કંઈ પાપીએ ઝાડો કર્યો કુવા મહી. પંન્નખ.
 કર્મો કર્યાં કાળાં કપાઈ દેને દિલમાં ધરી,
 હાથમાં ખોટા ખીલા ઢીલા^૩ કર્યા ઉમા કરી. પંન્નખ
 ચોપડી ચુનો મુખે સાધુ તણે શિક્ષા કરી,
 ઉભા કર્યા કંઈધુપમાં^૪ આ બુદ્ધ જોશે શ્રી હરી. પંન્નખ.
 કર્મો થયાં કુડાં બહુ છાજે નહિ આ કાળને,
 હદપાર કાઢ્યા માનીતા તે કીચલુ સત્યપાલને. પંન્નખ.
 હરકીશન હનીચંદ જેવા બહુરથી ને મહારથી,
 ને ચોધરી સમ કેસરી કેદી કીધા અધીકારથી. પંન્નખ

પેટે ચલાવ્યા લોકને ઢંડો ચલાવ્યો ત્યાં બહુ,
 કહેતાં હૃદય કંપે ઘણું જીવ્યા ગળે હું શું કહું. પંતખ.
 નાકે લીસોટા ખેંચવ્યા ભૂમીપરે લોકો થકી,
 અધિકારીઓના જુદમનો તો જવાબ લેશે એ^૧ નકી. પંતખ
 માન મરજી વિષુ સલામો લોક પાસેથી લીધી,
 મારી ઉપરથી ચાખખો ને બોલીની^૨ ખંધી કીધી. પંતખ.
 હાથ પગ બાંધ્યા જનોના રથલ કે કંઈ સાથમાં,
 કુચા દીધા કંઈ લોકને અંગાર^૩ આપ્યા હાથમાં. પંતખ
 નાગા કરીને કંઈકની ચેષ્ટા^૪ કરી છે બહુ ખુરી,
 કહેતાં કપાયે કાળજી છાતી મહીં વાગે છુરી. પંતખ.
 કંઈક હિંદીની શુદામાં^૫ વાંસના ઠોકયા ખુંટા,
 આ જુદમના કરનાર તો જુવો ફરે છે એ છુટા. પંતખ.
 મરજીદના ઇમામનું અપમાન ખેંચી દાદીને,
 નિજ પુત્રનું આ હઃખ કેવું કારખું છે માડીને. પંતખ.
 ઇમામમાંથી કંઈકને ઊલા કર્યા પેટી પર^{૧૦}
 બહુ દુર રાખી પેટી જેથી ટાંગ વચ્ચેથી ચીરે. પંતખ.
 નિઃશસ્ત્રને નિર્દોષપર ગોળી ચલાવી ડાચરે,
 કતલ કર્યા હિન્દી હજારો હાથ ભારત હાથરે. પંતખ.
 જહીઆનવાલા બાગ આજે કાશી ને મકકા થયું,
 તે જુદમીઓના જુદમથી અંગ્રેજનું પાણી ગયું. પંતખ
 જે માતના પુત્રે કરી સંકટ સમે સેવા ખરી,
 તે હિન્દમાના જીવનમાં ખોસી અરે જુદમી છુરી. પંતખ
 કહેતા હતા જુદમી ઘણા રાજ્યો મુગલ પેશ્વાતણા,
 પંતખના ઇતિહાસમાં શું જુદમની રાખી મણા. પંતખ.
 —રામન મુકાદમ

૧ આટલાના, ૨ કુચેષ્ટા, ૩ નરમ, ૪ તાપમાં, ૫ શ્રી હાર,
 ૬ સભાની, ૭ ધગધગતા અંગ રા ૮ વલે, ૯ મળસ્થાન, ૧૦ બે પેટીપર.

ઠહેવત છે કે જીવ્યાથી જોયું બહું !

અમે કહીએ કે

જોયાથી જમવું બહું !

કેટલીક કચરા પટ્ટી જેવી લોજોમાં જમી જમીને કંટાળેલા,
અમારી લોજમાં આવી આનંદથી જમે છે. અને વરસો સુખી
ચલુ રહે છે.

એજ અમારા કામની ખાતરી

માટે

અવશ્ય અમારા લોજની એકજ વખત મુલાકાત લો. જ્યાં
રહેવા સાથે જમવાની ગોઠવણો સુંદર રીતે કરેલી છે.

ભારત હિંદુ લોજ.

રણછોડ લાખન—કરાચી.

હિન્દના આગેવાન—મહાન નેતાઓના

ઉદ્દગાર

સ્વદેશીનો પ્રચાર એજ સ્વરાજ્યનો મંત્રપ્રચાર.

હ્યો ત્યારે

તમારે મુશોભીત સ્વદેશી કપડાઓમાં સજ્જ થવું હોય
તો વાપરો.

શ્રી કેશવ વીવીંગ એસ્ટેબ્લીશમેન્ટમાં બનતો માલ

જેવા કે તાસા, ચેકસ, ખાદી, શરટીંગ, બેડ શીટ્સ
વીગેરે વીગેરે જે જોવાથી તમોને કદી પણ વિલાયતી કાપડ
ખરીદ કરવા ઉમેદ થશેજ નહિ.

સોલ એજન્ટ

શ્રી રાયલ ટેલેરાંગ કું.

ટેક્સ્ટ એન્ડ આર્ટ ફીટર્સ

નાનકવાડા—કરાચી.

તાકાંઈ માટે ફક્ત એકજ દવા

લાલવાણીજ નર્વેન્ટાઇન

ધણા વરસની શોધોના પરિણામે આ દવા પ્રાપ્ત થઈ છે. મગજ તું ફરવું, આંખે અધારાં આવવાં, કમરનો દુખાવો, નસોની કમળેરી, કમ તાકાત, કમજબાત, બદનનું પીળું પડી જવું, મોંમાંથી દુર્ગંધ નીકળવી, ઘણો પરસેવો થવો વગેરે વગેરે તમામ પ્રકારની ખીમારી માટે આ એકજ અકસીર દવા પુરવાર થઈ સુકી છે.

ફક્ત એકજ સર્ટિફીકેટ વાંચો:—

લેફ્ટેડેન્ટ કર્નલ આર. જી. એમ. સી. લખે છે કે:—તમારું નર્વેન્ટાઇન જે અમે લીધું હતું. તેનાથી અમને ઘણાજ લાભ થયો છે. ખાસ કરીને સિંધવાસીઓને માટે તો આ એક અકસીર ઇલાજ છે.

બધા વેપારીઓ પાસેથી મલી શકશે.

જે. તીરથની કંપની

દવા વેચનાર, બંદર રોડ કરાચી.

જર્મનીની નવીન અને વિચિત્ર શોધ

મહાત્મા ગાંધી તથા અન્ય મહાન નેતાઓની બોલતી છબીઓ, ગાંધી મહાત્માનું સ્વરાજ પહેલાંનું અને સ્વરાજ પછીનું સ્વરૂપ, કેવળ હાથના સંસર્ગથી બદલાય છે.

જ્યાં બંધ વેપારીઓને સાઈઝ કમીશન આપવામાં આવશે.

મળવાનું ઠેકાણું:—

ધી એશીઆટિક એક્સપોર્ટ અને ઇમ્પોર્ટ કંપની લીમિટેડ
એજન્ટો:— કરાચી

હયાળ દેવજી એન્ડ સન્સ

નેપીયર રોડ—કરાચી.

પ્રજનું પ્યાડું અને માનીતું મથક

ધી સિંધ સ્વદેશી સ્ટોર લીમીટેડ.

આજકાલ સમગ્ર દેશવાશીઓની નજર ભારત માતાની ઉન્નતિ કરવામાં લાગી રહેલી છે. સ્વદેશી વસ્તુઓ વાપરો, એવો પોકાર પ્રજાના હૃદયમાંથી નીકળી રહ્યો છે. શુદ્ધ સ્વદેશી ખાદી, તમામ પ્રકારનું હાથ વણાટનું કાપડ, ગૃહ સંસારને લગતું સાહિત્ય, વગેરે વગેરે તમામ જાતનો માલ એક પ્રદર્શનના રૂપમાં કચેરીની પ્રજા સમક્ષ રજુ કર્યો છે. એક વખત અમારા સ્ટોરની મુલાકાત લેતાં તમે જિંદગીમાં કાંઈ નવું જ જોશો.

ખંદર રોડ--કરાચી.

આપા કરાચીમાં એકજ લોજ !

ઉત્તમ સગવડ, ઉત્તમ વ્યવસ્થા અને ઉત્તમ માલિકની અંગત દેખરેખ નીચે ચાલતા અમારા લોજની મુલાકાત લો. અમારા કામની સાખીતી માટે અમારે ત્યાં જમનાર દરેક માણસને પુછો.

સત્યનારાયણ હિંદુ લોજ.

અજરે ત્યાં જમનારમાં ખાસ કરીને જિંચવર્ણનાજ હિંદુઓ છે જેમાં, ખાસીસરો, વ્યાપારીઓ, આડતીઆઓ, દલાલો, મહેનાઓ વગેરેથી બંધારે તે ત્યારે અમારું લોજ શોભી ઉડી આનંદ આપે છે.

તમે ફક્ત એકજ વખત આવો.

ઇલેક્ટ્રીક લાઇટ, ખુલ્લી હવા અને સુંદર વ્યવસ્થાથી તમારું જીવન ખુશ ખુશ થઈ જશે.

ચાર્જ મધ્યમ.

એસ. પી. દવે

તમે કહો છો કે સ્વદેશીની બહેનરી કેમ નથી થતી ?

સ્વદેશીમાંજ હિન્દનો ઉદ્ધાર છે.

કા રણ

સર્વ દિશામાં સ્વદેશીએ પોતાનો પ્રચાર સ્વતઃ કર્યો છે.

હિન્દની અનુપમ કળાના નાદર નમુના રૂપ

મહાસતિ અનસુયા, મેવાડની લક્ષ્મિ પરાયણ સાધ્વી
મીરાંબાઈ, અને સ્વતંત્રવાદી મહાત્માજી લક્ષ્મી વિદુર
જેવાં નામચીન

ધાર્મિક, પૌરાણીક અને ઇતિહાસીક ચિત્રપટો

કોહીનુર ફીલ્મ કંપનીએ

રજુ કર્યા છે.

અને

અંદ્રહાસ અને લક્ષ્મી શિરોમણી અંબરીષ

દુક વખતમાં બતાવવામાં આવશે.

આવું ઉત્તમ સ્થાન કયું છે ?

કોહીનુર સીનેમા

અંદર રોડ

કરાચી

ટેલીફોન નં. ૭૪૧

